

G. TÓTH KÁROLY

Olykor horrorszerű történetek

Embernek lenni tulajdonképpen annyi, mint nem rendelkezni a távlat fölött.

(Hamvas Béla)

PÉLDÁZAT A HORRORSZERŰ TÖRTÉNETEK ELÉ

Először az utolsó ajtót zárták be, a legbelső, és gondosan eltették a kulcsát.

Aztán az utolsó előttit zárták be, és annak a kulcsát is gondosan eltették.

Majd következett a harmadik ajtó, és a harmadik ajtó kulcsának is biztos helyet találtak.

Majd jött a következő, aztán az előtte lévő, sorban, egyik a másik után, előrefelé, a kijárat irányában, mindegyik gondosan bezárva.

Így jutottak el a legutolsó ajtóhoz.

Ezt is ugyanolyan gondosan zárták be mint a többi, és ugyanolyan gondosan tették el a kulcsát, mint a többiekét.

Jó, erős zárok voltak az ajtókon, a kulcsok pedig pótolhatatlanok és tökéletesek voltak, gyorsan és könnyen forogva teremtették meg a megnyugtatóan végleges állapotot, a tökéletes biztonság többszörösen biztosított állapotát.

Egy idő után azonban meglepő hír kapott lábra. Hol itt, hol ott suttogtak róla, jelentőségteljes pillantásokkal célozgattak rá vagy hallgattak el, hogy végül aztán nyilvánosságra kerüljön: az első ajtó kulcsának nyoma veszett.

A dolog, figyelembe véve a megelőző óvintézkedéseket, megmagyarázhatatlan volt. De történt, ami történt, és pontosan úgy.

És lassanként az is kiderült, hogy aligha remélhető, magyarul: kizárt, hogy valaha is megtalálják a kulcsot. Ilyenformán, ki gondolta volna, egy horrorszerű történet kerekedett ki az egészből, ami egészen másképpen indult, mint ahogy végződött, s aminek a folytatásáról senki sem tud semmit.

A FARKAS ÉS AZ ERDŐLAKÓK

Élt egy farkas a hazai sötét erdőben. Ez a farkas váratlanul, de rendszeresen ki-kicsapott a sűrűségből, és zsákmányul ejtette a legszebb vadakat. Főleg a fiatalokat és a legegészségesebbeket, a legtöbbre valókat – minden jel szerint ezek voltak a legízletesebbek, ezekben volt a legtöbb vitamin, így ezek növelték leginkább a farkas állóképességét meg erejét. No meg az önérzetét. Ritkán fordult elő, hogy habár észre is vette a veszélyt, a megrémült állat el tudott menekülni a kegyetlen farkas vérszomjas támadása elől. Úgyhogy egy idő után az egész erdő félelemben élt, senki sem tudta, hogy ilyen esetben mi a teendő. A vörösbegyűtől a vaddisznóig mindenkinek megvolt a véleménye, de egyelőre csak abban tudtak megegyezni, hogy ez így nem mehet tovább, a végtelenségig meg különösen nem. Ezért feltétlenül és minél gyorsabban tenni kell valamit. Az elgondolások azonban lényegesen különböztek abban a tekintetben, hogy mit kell tenni, sőt, néha homlokegyenest ellenkező elképzelések fogalmazódtak meg. Így az erdőlakók minden gyűlése, bár tartalmazott örvendetesen ígéretes elemeket, lényegében kézzelfogható eredmény nélkül oszlott szét.

Ebben a helyzetben szinte kapóra jött, hogy a farkas, miután tudomást szerzett az összejövetelekről, a helyzetre, meglepő módon, nem fölényeskedő elutasítással, hanem konstruktív javaslattal reagált. Az erdőlakók, azaz minden állat tudomására hozta, hogy „kooperatív hozzáállás esetén” hajlandó az eddigi gyakorlat módosítására, s az erről való tárgyalások megkezdésére, illetve lefolytatására.

Az állatok összeültek. Volt, aki mindjárt azt mondta, hogy ez az egész tiszta átverés, de ők fokozatosan kisebbségbe szorultak. Egyre jobban az az álláspont nyert teret, miközben a vörösbegy nyugtalanul röpdösött a vaddisznó agyara fölött, aztán mégis a dámszarvas királyi koronájára szállt rá, hogy méltányolni kell a farkas javaslatát és tárgyalási készségét, és hasonlóan konstruktív javaslattal kell rá válaszolni, annak ellenére, hogy a „kooperatív hozzáállás esetén” megfogalmazás meglehetősen homályos, és nem tudni igazán, hogy valójában mit is takar.

Egy szó mint száz, az állatok a többedik alkalommal hajnalig tartó viták, veszekedések, érzelemkitörések és sírógörcsök, sőt némi lobbitevékenység után meghozták a választ, illetve a határozatot. Ennek értelmében felajánlották, hogy az állatok közössége nemre, fajra, korra való tekintet nélkül, a farkasnak étkezési céllal, méltányos időközönként, köreiből önként juttat ugyan nem beteg, de elgyengült, fejlődésre már nem képes állatokat, aminek következtében a farkas élelmezése megoldódik, miközben az egészséges, életerős állatok élve maradhatnak.

Azt tehát csak ismételni lehet, hogy a határozat meghozatala nem ment simán. A számba jöhető érintettek, azok köre, családtagjai, de mások is szenvedélyes érzelemkitörésekkel nyilvánították ki egyet nem értésüket és nagyon is érthető elkeseredettségüket. Akármennyire is értjük s éljük a vadon törvényeit, ez rettenetes! – kiáltottak föl. De végül úgy lett, ahogy lett, és rettenetes napok után ugyan, de mindenki belátta, hogy a törvény, az erdő törvényei alól nem vonhatja ki magát, úgyhogy a hamarosan elkészült cselekvési terv alapján, miután a farkasnak a tervet illető pozitív hozzáállása is megérkezett, az akció hamarosan megkezdődött.

Fájdalmas volt nézni, ahogy a mozgássérült, fejletlen, koordinálatlan mozgású vagy egyéb szempontból elmaradott, de azért még bizonyára jóízú állatok a jó étvágyú ragadozó áldozataivá váltak. De nem volt menekvés. Ott a farkas, itt az egészséges közösség. Így, az új rend szerint ment jó darabig. Retteggetett, aki gyenge volt. Előfordult, hogy néhányan a félelemtől való zavarodottságukban a nagy szakadékba vetették magukat, fölöttük riadt madarak sírdogáltak. De legalább azok, akik életben maradtak, nagyobb biztonsággal mozoghattak az erdőben, és valamennyire gyarapodó önbizalommal nézhetek a jövő felé.

Ez az idilli állapot azonban (meg kell jegyezni, nem mindenki meglepetésére) nem tartott nagyon sokáig. A lelkek mélyén, bármennyire is valószínűsíthető volt, ami elkövetkezett, mégis általános megdöbbenést keltett, hogy a farkas a lelkiismeretes beszolgáltatás ellenére ismét ki-kicsapott a sűrűből, és a korábbi gyakorlatnak megfelelően főként az egészséges, lehetőleg fiatal állatokat zsákmányolta és fogyasztotta el. Hiába volt a tiltakozás, hiába voltak a felszólamlások, a felterjesztések, a helyzet egyre inkább a réginek megfelelően alakult, sőt, helyenként még túl is haladta azt, amellet, hogy a farkas, ha a kínálatot ugyan megválogatva, de továbbra is elfogadta, mi több, a megállapodásra hivatkozva követelte az erdőlakók önkéntes juttatását.

Ennek azonban volt egy kézenfekvő magyarázata. Az tudniillik, hogy a nyugodt, kiegyensúlyozott élet következtében a farkas családja olyan mértékű gyarapodásnak indult, hogy a fenevad egy idő után valóban rákényszerült mindkét élelemforrás igénybevételére. Erre a helyzetre az erdő vadjai nem voltak felkészülve, s egyelőre azon gondolkodtak, mi van, mi lenne akkor, ha

a beszolgáltatást megvonnák. Ekkor viszont magukra haragíthatnák az egyre erősödő fiatalokat is. Esetleg tovább lehetne fokozni a távolabbi területek bevonásával a szolgáltatást – jutott eszükbe néhányuknak –, de ez komoly erkölcsi aggályokba, amellet szervezési nehézségekbe ütközne, nem beszélve a valószínűsíthető kockázatról.

Úgyhogy kénytelenek vagyunk befejezni ezen a ponton ezt a tanulságos históriát, mert hát éppen ezen a ponton áll jó ideje. Az egész summája mindegyesre az lehetne, hogy a gonosznak nem érdemes engedményeket tenni, mert áldozataidat nem fogja akceptálni, és mindig azt teszi, amit a maga szempontjából jónak lát, pont úgy, mint eddig. Vagy esetleg még jobban. Szóval, ha eljön az idő, okvetlenül valami más megoldást kell találni, mert másképp bizony nyekk! És a kialakult helyzetben bárkinek ez a „nyekk” lehet a sorsa, de még mennyire!

A MAGYAR NYELV SORSA

Az új évezred eljövetele táján egyre többen hallották, suttozták, vélték, hogy a magyar nyelv, ha történelmi léptékkal mérve is az időt, fájdalom, előbb-utóbb kihal. Most már tényleg. Mindez sokakból váltott ki szorongást, megdöbbenést. Nemsokára azonban, hála az egészséges életöszönöknek, egyre inkább a megoldás, a kiút keresése kerekedett fölül.

Ebben a nehéz helyzetben nyilván a tollforgatók, az írók voltak a legnagyobb bajban. Mi lesz a művekkel? Ki fogja őket elolvasni? Lesz-e legalább múzeum, ami befogadja őket? És ott a tárolás megfelelő lesz-e? Lesz-e rá pénz? Nagy volt az elkeseredés, a tanácstalanság, a zavar. Azonban, mint a legnehezebb helyzetekben ez gyakorta előfordul, egyszer csak csodaszerű váratlansággal megszületett a megoldás. Nemhiába mondják, hogy ahol a legnagyobb a veszély, legközelebb a segítség. A tollforgatók közül egyre többen abban látták a kiutat, hogy műveiket valamilyen nagy világnyelvre fordítsák le. Volt, aki maga látott hozzá, ezek voltak a megfelelő nyelvtudás hiányában kevesebben, mások, esetleg baráti alapon vagy nem kis pénzért, fordítókat fogadtak. Így aztán egyre több mű ért révbe. A megfelelő, körültekintően kiválasztott idegen nyelven most már biztosítottnak látszott a fennmaradás. Sokan – írók, olvasók – büszkék is voltak arra, hogy megint sikerült felülkerekedni egyen a minket oly szívesen látogató csapások közül. És ami legalább olyan fontos, hogy sikerült több legyet ütni egy csapásra. Nem kíván különösebb bizonyítékot, hogy az angolban, franciában, kínaiban, japánban, németben, spanyolban ezek után ott van, ott él és élni is fog a magyar. A magyar nyelv. Mindegyikben együtt, és mindegyikben külön-külön. Nagy dolog ez! Művei által most már nemcsak nyelvében, hanem összes nyelveiben él majd kultúránk, nemzetünk.

A MINDEN BECSÜLETE

Általános vélemény szerint egyértelműen sikeres volt a Minden témakörében megtartott tudományos előadás-sorozat. A kérdést nagyvonalúan, egyúttal részletekbe menően sikerült körbejárni, a hallgatóság mindhárom napon megtöltötte a nagy előadótermet, a médiumok pedig korrekten tudósítottak az eseményről. Az egyes előadások után túlnyomórészt lényegre törő hozzászólások hangzottak el. Olykor érdekesítően eleven vita is kialakult, nemegyszer tapsra ingerelve a hallgatóságot.

Így volt ez az utolsó napon is, amikor pedig már mindenki érzi, hogy vége van, és egyre inkább az elkövetkezendő napok teendői, gondjai járnak a fejében. De

csak néhányan indultak el a kijárat felé, amikor a szokásnak megfelelően az ülést vezető elnök a hozzászólások, észrevételek megtételére kérte a hallgatóságot. Hárman szóltak hozzá, okosan és röviden. Ezután az elnök ismét föltette a kérdést, inkább csak udvariasságból, hogy kíván-e még valaki hozzászólni. Kissé kívárt, míg végighordozta a szemét a hallgatóságon. Már úgy látszott, hogy mindjárt következhet a végszó, de az utolsó pillanatban, oldalt, egy alacsony, borzas hajú ember, aki mintha most került volna ide, és akit senki sem ismert, felemelte a kezét. Néhányan sóhajtottak, de csak egyvalaki indult el a kijárat felé.

– Nem akarok teketóriázni – kezdte a kis ember –, ezért amellett, hogy legnagyobb elismerésemet fejezném ki a téma kigondolójának, a szervezőknek, előadóknak, most a legvégén egy apró hiányosságra szeretném felhívni a figyelmet. Az érdekesítő előadásokban bemutatott kérdések mellett, véleményem szerint, egyvalami még megérdemelt volna néhány gondolatot. Arról van szó – s itt egy kicsit összeszorította az ajkait –, hogy a Minden mellett, véleményem szerint, a Semmiről is szólni kellett volna. Tehát egy kis figyelmet a Semmi is megérdemelt volna. Ha meggondoljuk, ez teljesen logikus – folytatta, végignézve a közönségen –, hiszen a Minden fogalmába a Semmi is beletartozik. Tehát a róla való szót a Minden becsülete is megkívánja, mert könnyen belátható, hogy a Semmiről való szó hiánya a Mindent teszi hiányossá. Ugyanis minden, ami a Mindennel kapcsolatban van, mint ahogy a Minden maga, kapcsolatot keres és talál (!) a Semmivel is. Hát nem élő, eleven egység – hogy mást ne mondjak – a Semmi és az egyéniség, a Semmi és a társadalom, a Semmi és a nemzet, a Semmi és az emberiség, sőt a Semmi és a Semmi, változataikkal, összeszővődéseikkel, hálózataikkal, viszonylataikkal? Mindezek hallatlanul fontos, érdekesítő, és távolról sem kimerített kérdéseket foglalnak magukba. Vagy az Univerzum, ami tele van Semmivel, az Univerzum, amiben másfelől annyi minden van.

És a kis ember, az utolsó hozzászóló csak beszélt, beszélt, meggyőződéssel, meggyőzően, okosan, szépen, lelkesen. A Minden és a Semmi. Több mint egy óra hosszat beszélt ezekről. És senki sem akart elmenni, sőt, egyre nagyobb figyelemmel hallgatták, és néhányan még vissza is jöttek a folyosóról, s mivel már nem volt hely, az oszlopokhoz dőltek, úgy hallgatták.

A hozzászólást nagy taps követte, s a hozzászólónak többen is gratuláltak. Zárszavában a levezető elnök is kiemelte, valóban egyet lehet érteni azzal, hogy a Minden kikerülhetetlen, másfelől meg minden a Semmi körül forog. És valóban nélkülözhetetlen, hogy a Minden mellett a Semmiről is, azaz semmit se kizárva mindenről képesek legyünk beszélni, amikor szükség van rá.

A kijáratnál kisebb csoportosulás támadt az utolsó hozzászóló körül.

– Igen – mondta a körülötte állóknak. – Sosem felesleges emlékeztetni rá, a kiművelt emberfőknek egy pillanatra sem szabad elfelejteni, hogy ha a Semmi nem tud elmerülni a Mindenben, s ha a Minden nem talál helyet a Semmiben, akkor az egésznek semmi értelme. Az egésznek, tudják! – és fölemelte a mutatóujját, figyelmeztetőleg, amihez már senki sem tett hozzá semmit.

BAUKISZ ÉJSZAKÁJA

Zeusz nem sokat vacakolt az öltözetével, csak arra vigyázott, hogy igazi vándor benyomását keltse. A megfelelő módon vállára vette a tarisznyát, s egy pillanattal vetett a sarujára, hogy úton lévő vándorhoz illően kissé poros-e, mielőtt elindul. A nagy olajfaliget szélénél ért földet a tengerparton, s mindjárt kapaszkodni kezdett a ragyogó fák övezte ösvényen fölfelé. Nem sokáig kellett mennie, hogy odaérjen. Érezte, hogy gyorsabban dobog a szíve, de nem az emelkedő miatt. Izgatottan várta a találkozást, hogy szemtől szemben álljon a kunyhó helyére emelt templommal és a fákkal. Vajon hogy néznek ki, megváltoztak-e, milyen

állapotban vannak? A maga személyében, a saját szemével akart látni mindent, a régi tájat. Sok idő eltelt, mióta erre járt. Még egy forduló, még egy bukkanó, és már ott is volt. Meghökkenve állt meg. Azon a helyen, ahol a templomnak lennie kellett volna, semmi sem volt. A viruló kis liget is eltűnt. A hófehéren magasodó sziklát – oltárhoz hasonlított – is hiába kereste. Nagy darabon teljesen üres volt a térség. Egy pillanatra elbizonytalanodott. „Talán rossz helyen járnék? Ezer évekkkel ezelőttre, a legapróbb részletekig emlékezem, a tegnapelőttre meg nem? Nem, az nem lehet. Azért mégiscsak az istenek ura volnék, még vándor mivoltomban is.” Közelebb ment, de épületre, falra, templomra utaló semmiféle nyomot sem látott. A satnya fű közül szürke kövek ütköztek ki, az egész hegy hallgatag, roppant szikla volt. Az egymás köré fonódó két fa is eltűnt. Pedig halálában is hogy ölelte egymást a két öreg, ahogy csendes lombjaikkal a templom fölé hajoltak.

Egy pásztor közeledett arrafelé, kecskenyájjal. Gyanakodva nézte a bámészkodó vándort, kecskái mekegve oldalra szökkentek. A kecskepásztor nem tudott semmit. Philémon és Baukisz? Nem, nem. Ő ilyenről még csak nem is hallott soha. Templomra sem emlékszik, meg fákra sem, kunyhóra sem, pedig a nagyapjának a nagyapja is errefelé élt, ők csak mondtak volna valamit erről. Zeusz otthagya a pásztort, és maga sem tudta, miért, egy másik úton elindult a tenger irányába. Csak talál valakit, aki tud mondani valamit! Kúthoz ért, ahol egy asszony éppen most volt indulóban vízzel töltött edényeivel. De az asszony sem tudott semmit. Zavartan rázta a fejét. Zeusz beszédes lett.

– Nem emlékszel? Philémon és Baukisz. Náluk volt vendégségben Zeusz mint egyszerű vándor. Biztosan mesélt valaki róluk. Csak ők fogadták be éjszakára. Kecsesajtot és olívbogyókat tettek elé, illően megvendégtették. Leültek, és félrehajtott fejjel, ölükbe ejtett kézzel nézték, ahogy eszik. Puha fekhelyet vetettek neki. Csendes szóval köszöntek el tőle éjszakára. Egész életükben így éltek. Szerették egymást, csendes szóval éltek, megbékélt szívvel, most, öregségükben is. És Baukisz azt mondta reggel, hogy ilyen csodálatos éjszakája még sohasem volt, ilyen szép álmod még sohasem látott. Zúgott a tenger, és aranycsőrű madarak énekeltek a lombok között. Philémon meg csak bólogatott. Nem hallottál róla? Senki más nem fogadta be Zeuszt kívülről, aki aztán haragjában vízzel árasztotta el a vidéket. Csak a két jószívű öreget kímélte meg. Amikor eljött az idő, s egyszerre akartak meghalni, egymást ölelő fákká változtatta őket, kunyhójuk pedig templom lett. Nem emlékszel? Nem hallottál róla? – kérdezte izgatottan.

Az asszony figyelmesen nézte a vándort, és zavartan ingatta a fejét. Egyszerre összerázkódott, és halk szóval elbúcsúzott. Gyors lépésekkel, majdnem futva távolodott. Zeusz lassúbbá tette a járását, és fényt varázsolt köré. A fény gyönyörű csipőt rajzolt ki, ahogy a szép alak szinte lebegve tűnt el a fényben. Zeusz egy darabig gyönyörködve nézte, aztán hirtelen rosszkedve lett.

– Senki sem tud róla, senki – mormogta maga elé. – Hogyan? Valamit tenni kell. De mit? Egy biztos: most el kell menni innen. Mégpedig azonnal.

Nem tehetett mást: egy pillanat, és már fönn is volt az Olümposzon. Senkinek sem tűnt fel, hogy nem volt a helyén. Már isteni ruhájában ült a trónusán. „Talán Hermésznek kellene szólni. De nem. Ne ámítsuk magunkat. Vajon mi történt az emberekkel, hogy mindent elfelejtene? Egyre rejtélyesebbekké lesznek.” Nagyot húzott a trónszék mellé tett nektárból. „A jó Ganümedész. Rá mindig lehet számítani.” Így ült egy darabig, az italtól kissé elkábulva, magányosan. Aztán elindult a Fényes Csarnok felé, a villámok lakóhelyére. Benyitott, és gyönyörködve nézett körül. A villámok félelmetes, nyugodt méltósággal ragyogtak. Rendben, egyik a másik mellett figyelmesen várakozott a helyén. Zeusz megsimogatta őket a szemével, hosszasan, egyiket a másik után, majd gondosan bezárta az ajtót, és a kulcsot mélyen a zsebébe tette.

FÖLDMUNKA

Dobálom a földet a gödörbe. Dobálom – eleinte még számolom is, egy kettő, három... tíz... tizennyolc lapát. Már rég be kellett volna temetni ezt a gödröt, tudom. Végre sikerült magam rávenni a munkára. Éppen ideje. Kis idő múlva belenézek a gödörbe. Egyértelműen nagyobb, mint a munka megkezdésekor. Nem baj. Legföljebb kissé tovább tart, mint gondoltam. Igyekszem megfelelő tempóban végezni a munkát, módszeresen. Ilyen esetben nincs helye a kapkodásnak. A nem megfelelő ritmus, a sietség elfárasztja az embert, és nyűggé teszi a munkát. Márpedig minden munka csak akkor ér valamit, ha bizakodással és élvezettel végzi az ember. A körülmények szempontjából ennek nincs akadálya, mert a föld jó minőségű, megfelelően laza, úgyhogy jól lehet vele dolgozni. Az időjárás, a hőmérséklet is kedvező. Néha kicsit megpihenek, kiegyenesedem. De már folytatom is. Elhatároztam, hogy csak hosszabb idő után nézek bele a gödörbe. Így majd jobban látom a munkám eredményét. Úgy érzem, most érkezett el az a pillanat. Fölé hajlok: azt látom, hogy a gödör mélyült. És nem is kicsit. Ennek természetesen nem örülök, de nem érzek különösebb meglepetést vagy elégedetlenséget. Azt mondják, hogy az életben sok minden előfordulhat. Ez különösen érvényes néhány tevékenységre, az olyanféle földmunkára is például, aminek most a kellős közepében vagyok. Bár szerintem azt állítani, hogy az életben minden előfordulhat, azért túlzás. Helyesebb lenne azt mondani, mert az jobban megközelítené az igazságot, hogy majdnem minden előfordulhat. Szóval döntöttem: jöhet a folytatás. Most már nem számolom, hány lapát földet dobok a gödörbe. Csinálom, ahogy tudom, ahogy kell. Aztán jó idő múlva harmadszor is belenézek. Azt látom, hogy a gödör nem is lehetne mélyebb. Alig látom az alját. Őszintén szólva nem értem, miért kell ennek így lennie, meg hogy valóban így van-e, de most ne higgyek a szememnek? De sebaj. Söhajtok egy nagyot. Nem baj. Pontosabban: jó, nem jó, nem ez a kérdés. A kérdés, vagyis a helyzet az, hogy majd okvetlenül ki kell találni valamit. Egyrészt: mert valamit elkezdtem, és ha valamit elkezd az ember, akkor azt be kell fejezni. Másrészt pedig tényleg teljesen feleslegesen tátong itt ez a gödör. A tetejében most még veszélyesebb, mint a munka kezdetekor. Ha valaki beleesik, ki sem tudják húzni. De most be kell látnom, abba kell hagyni. Így nem mehet tovább. Okvetlenül ki kell találni valamit. Ez komoly feladatnak ígérkezik. Egy időre tehát mindenképpen be kell fejezni a munkát, félretenni a szerszámokat. Töprengjünk, gondolkozzunk. Hogy majd telessünk valamit. Mert a jelen helyzetben éppen a tetterre vezető gondolkodásnak a halála lenne a tett.

